

Karl R a h n e r, Wilhelm Th ü s i n g, *Christologie — systematisch und exegetisch. Arbeitsgrundlagen für eine interdisziplinäre Vorlesung*, Freiburg im Br. 1972, Herder, ss. 315.

O układzie materiału w dziełach zbiorowych decyduje najczęściej albo meritum sprawy, gdy np. chodzi o rozwiązanie jednego problemu przez wielu specjalistów, albo cel formalny, np. jubileusz osób lub instytucji, kiedy to idzie głównie o uczczenie danego wydarzenia przez odpowiednią publikację. W pierwszym wypadku mamy zwykle do czynienia ze zgrupowanym wokół jednego zagadnienia zbiorem rozpraw, których tematyczna spójność jest uzależniona od stopnia porozumienia się autorów między sobą, w drugim z zestawem rozpraw lub artykułów dotyczących najczęściej danego wydarzenia lub nawet wcale merytorycznie z nim nie związanych. K. R a h n e r, emerytowany profesor teologii w Monachium, i W. Th ü s i n g, profesor egzegezy Nowego Testamentu w Münster, obrali formę

inną: traktat chrystologiczny przedstawili w międzydyscyplinarnym dialogu dogmatyka i biblisty. Skutkiem zastosowania tego rodzaju metody dzieło *Christologie — systematisch und exegetisch* osiągnęło dużą wewnętrzną spójność oraz niezwykłą głębię.

Książka posiada układ dwuczęściowy i na pierwszy rzut oka niczym nie zdradza swojej niezwykłości. Najpierw bowiem dochodzi do głosu ujęty w tezy wykład nauki dogmatycznej o Chrystusie, po nim zaś następuje objaśnienie tych samych prawd przez egzegetę Nowego Testamentu. Oryginalność ujęcia ukazuje się dopiero po przeczytaniu całości. Wychodzi ona szczególnie na jaw w części drugiej, egzegetycznej, która jest po mistrzowsku prowadzoną dyskusją egzegety z teologiem systematykiem.

Część pierwsza dzieła zawiera naukę dogmatyczną o Chrystusie ujętą w 35 mniej lub bardziej szerokich tez, zgrupowanych w 5 odrębnych rozdziałach (I — *Ku fenomenologii naszego stosunku do Jezusa Chrystusa*; II — *Christologia transcendentna*; III — *Ku teologicznie rozumianej historii życia i śmierci Jezusa*; IV — *Teologia śmierci i zmartwychwstania Jezusa*; V — *Zawartość, trwałość, granice klasycznej chrystologii i soteriologii oraz nowe ortodoksyjne możliwości soteriologicznej chrystologii*). Termin „teza” posiada w tym wypadku znaczenie szerokie, gdyż obok zwężonych form, rzeczywiście tez, spotykamy tam twierdzenia rozciągające się na kilka stron. Sporządzony w ten sposób zestaw tez stanowi kwintesencję nauki teologicznej o Chrystusie. Nie są to już dociekania poszukującego naukowca ani apologia głoszonej przez Kościół doktryny, lecz teologiczny wykład prawd wiary Kościoła katolickiego o Jezusie Chrystusie. Przy tym K. Rahner pozostawił na boku apologetyczne kwestie z chrystologii, a główny akcent położył na fenomenologiczno-egzystencjalny wymiar nauki o Chrystusie.

Zwięzłość, precyzję i trafność ujęcia udało się K. Rahnerowi osiągnąć dzięki dużej erudycji oraz wielokrotnemu już zabieraniu głosu w tej materii. Sam zresztą w przedmowie zaznaczył, iż przedstawione tezy opierają się na rozprawach i artykułach, które wcześniej publikował w *Lexikon für Theologie und Kirche*, *Sacramentum Mundi*, *Schriften zur Theologie* oraz w wielu czasopismach. Dzięki szerokiej konfrontacji oraz odpowiedniemu dystansowi czasowemu sformułowane ponownie tezy urastają do rangi wykładnika nauki katolickiej oraz z powodzeniem mogą służyć za fundament do szczegółowych rozważań.

Tymi ostatnimi zajął się właśnie W. Thüsing w drugiej partii dzieła *Christologie — systematisch und exegetisch*. Skoncentrował się on głównie na krytycznej analizie Rahnerowskich twierdzeń. Stąd — rzecz zrozumiała — część ta w swojej większości jest przedłużeniem, rozwinięciem i pogłębieniem tego, co K. Rahner ujął w zwięzłe i autorytatywne formuły. Wszakże studium W. Thüsinga nie jest uzasadnianiem twierdzeń Rahnera ani też umieszczaniem ich w odpowiednim kontekście, jest ono raczej samodzielny przebadaniem z pozycji egzegety zarysowanych już tematów. Oczywiście większość sformułowanych przez Rahnera tez znalazła w pracy Thüsinga aprobatę, niektóre jednak spotkały się z oceną krytyczną. I tu przede wszystkim wychodzi na jaw oryginalność koncepcji dzieła, którego części nie tylko zbiegają się we wspólnym temacie, ale wzajemnie się prze-

nikają i uzupełniają, tworząc jedną zróżnicowaną całość. W efekcie czytelnik otrzymał gotowy traktat chrystologiczny i to taki, w którym jest miejsce na dalsze poszukiwania.

Obok analizy krytycznej twierdzeń K. Rahnera dotknął W. Thüsing wielu innych tematów współczesnej teologii. Między innymi zabrał głos w sprawie współpracy dogmatyków i egzegetów w badaniach teologicznych i znaczenia Biblii w tym procesie (s. 82—97), następnie omówił rolę chrystologii dla całej teologii (s. 133—233) oraz krytyczną funkcję Nowego Testamentu w stosunku do chrystologii klasycznej (s. 243—273), wreszcie zajął się szczegółowymi problemami związku chrystologii z eklezjologią (s. 279—291) oraz znaczenia wypowiedzi Nowego Testamentu i Urzędu Nauczycielskiego Kościoła dla współczesnej teologii i przepowiadania (s. 299—303). Wymienione zagadnienia, jakkolwiek nie są nowe, to jednak w opracowaniu W. Thüsinga nabrały nowego kolorytu i świeżości.

Książka *Christologie — systematisch und exegetisch* ukazała się w serii *Questiones disputatae* (t. 55), co by wskazywało, iż została przeznaczona przez autorów nie na podręcznik seminaryjny, lecz raczej jako próba nowego ujęcia tradycyjnego traktatu. Z drugiej jednak strony nie należy przez to rozumieć, iż nauka w niej zawarta jest mało znacząca, bo dyskusyjna. Powaga autorów oraz solidność opracowania sprawiają, że przedstawione dzieło mimo dyskusyjnego charakteru posiada bardzo wysoką rangę i może być z powodzeniem wykorzystane nie tylko w osobistych studiach, lecz również w seminaryjno-akademickich wykładach. Temu ostatniemu celowi służy zapewne dołączony wykaz najważniejszej literatury przedmiotu, skorowidz tekstów biblijnych oraz dwa indeksy rzeczowe.

Edward Ozorowski